

Høydepunkter - Etisk merking

Q3 2023

Fondsbeholdning med positiv etisk merking**	Andel fond med positiv etisk merking	Antall endringer i merking
92,5% (92,2%*)	52,1% (53,1%*)	14
Antall fond som har fått lavere merking	Antall forvalterdialoger	Antall åpne selskapsdialoger
2	8	2

* Andel i forrige kvartal

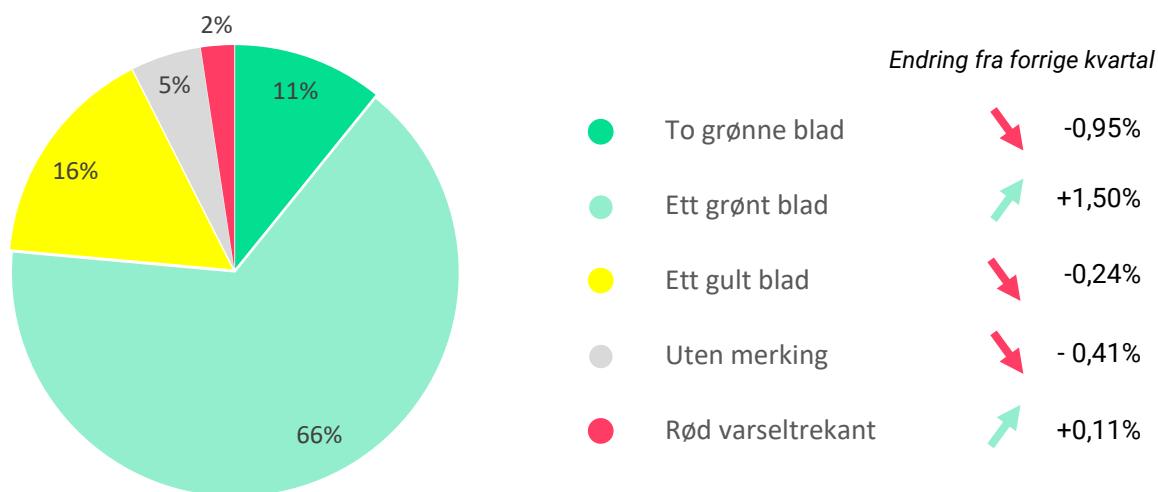
** Positiv etisk merking inkluderer fond med ett og to blader

- Fondsbeholdning med positiv etisk merking har økt 0,3% i Q3.
- Teknologifond og globale indeksfond har blitt mest kjøpt i Q3. Høyrentefond har også økt i popularitet.
- Antall fond med positiv etisk merking (ett og to blad) endte på 320 i Q3. Det var totalt 614 fond med i screeningen, hvorav 92,5% av kundenes fondsbeholdning var plassert i fond med positiv etisk merking ved utgangen av Q3.
- Åtte forvaltere ble kontaktet for å diskutere etisk merking opp mot Sbanken-konseptets erklæring på bærekraftige investeringer. Dialogene førte til at:
 - To fond har fått lavere etisk merking
 - Fem forvaltere ekskluderte selskap basert på våre funn
 - Seks nye selskap ble godkjent for positiv etisk merking mens det ble besluttet å ekskludere to selskap fra positiv etisk merking.

Fondsbeholdning fordelt på etisk merking

Fondsbeholdning (FUM) reflekterer summen av all fondssparing i Sbanken-konseptet. Ved utgangen av Q3 2023 var FUM på 33,3 milliarder kroner, som er en nedgang på 2% fra forrige kvartal.

Diagrammet viser hvordan beholdningen er fordelt på etisk merking.

I Q3 endte FUM med positiv etisk merking på 92,5%, som er en økning på 0,3% fra Q2. En stigende oljepris i løpet av måneden ga et løft til energisektoren og bidro positivt til oljeavhengige fond. Det bidro til positivt nettokjøp (NCCF) i perioden. Verdensindeksen har falt 4% siste 90 dager som reflekteres i nedgangen i FUM. I Q3 toppet obligasjonsfond og globale indeksfond listen over mest kjøpte fond. Det høye rentenivået har gjort investeringer i rentefond mer attraktivt, noe som har ført til økt interesse for høyrentefond og likviditetsfond blant bankens kunder.

Mest kjøpte tobladsfond

Fond	NCCF (NOK)
Landkreditt Høyrente	60 966 487
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar P	41 532 371
DNB Miljøinvest A	19 277 055
DNB Klima Indeks N	9 738 523
Landkreditt Extra	9 586 735

Mest kjøpte ettbladsfond

Fond	NCCF (NOK)
DNB Global Indeks A	222 053 361
DNB Teknologi A	152 613 470
Alfred Berg Nordic High Yield C (NOK)	73 753 739
Storebrand Global Indeks N	56 052 415
KLP AksjeNorden Indeks P	52 535 993

Endringer i fondsmerking

Fond som har fått lavere etisk merking

Fondsuniverset blir vurdert kvartalsvis for å avdekke brudd på Sbanken-konseptet sin erklæring om bærekraftige investeringer. I Q3 førte gjennomgangen til endring i 3 fond med positiv etisk merking.

JP Morgan

Fondet JPMorgan Funds - Europe Dynamic Technologies Fund ble flagget på grunn av sitt eierskap i Thales S.A som er vurdert til å være involvert i nøkkelkomponenter for det nasjonale atommissilprogrammet ASMPA. Tilgjengelig informasjon indikerer at selskapet leverer presisjonsinstrumenter i form av radiohøydemålere som er spesialtilpasset for missilet.

I dialogen informerte JP Morgan om at bruddet skyldes at de tillater en viss andel av inntekter knyttet til kjernevåpenindustrien. Forvalter opplever at de har oppnådd en tilfredsstillende dialog med selskapet, hvor selskapet uttaler blant annet at produktene de produseres ikke utgjør en vesentlig del av elektronikken i missilet. De produserer også elektroniske komponenter for M51 ubåt-avfyrte atomraketter, men leverer ikke komponenter til stridshodet. JP Morgan venter på bekreftelse fra tredjepart angående uttalelsene. Til tross for informasjonen fra forvalter er det vår vurdering at risikoen for deltakelse og involvering i atomvåpenrelatert virksomhet er uakseptabel høy, i tråd med andre norske forvalteres vurdering.

Det har derfor blitt besluttet å nedjustere fondet til en rød varsel trekant.

Fond	Selskapsbrudd	Tidligere merking	Ny merking
JPMorgan Funds - Europe Dynamic Technologies Fund A (acc) - EUR	Thales S.A.		

Endringer i fondsmerking

Invesco

Fondet Invesco Asia Opportunities Equity Fund ble flagget for eierskapet i Larsen & Toubro Limited (L&T) som er vurdert til å være involvert i nøkkelkomponenter for Arihant-klassen av ballistiske ubåtmissiler (SSBN). Tilgjengelig informasjon tilsier at selskapet produserer blant annet ubåtens skrog som utgjør en nøkkelkomponent. Designet og de fysiske dimensjonene er unike blant ubåter som er bygget i India.

I dialog i Q3 2023 trekker forvalter frem to ulike synspunkt fra analysebyråene Sustainalytics og MSCI angående Larsen & Toubros overholdelse av UN Global Compacts prinsipp 2 om ikke å medvirke til krenkelser av menneskerettighetene. Sustainalytics mener selskapet er i strid med prinsipp 2 på grunn av dets involvering i det indiske kjernevåpenprogrammet, mens MSCI anser det som i samsvar med UNGC ettersom det ikke er snakk om landminer/klasebomber. Til tross for informasjonen fra forvalter er det vår vurdering at risikoen for deltakelse og involvering i atomvåpenrelatert virksomhet er uakseptabel høy, i tråd med andre norske forvalteres vurdering, samt vår leverandør ISS-Ethix.

Det har derfor blitt besluttet å nedjustere fondet til en rød varseltrekant.

Fond	Selskapsbrudd	Tidligere merking	Ny merking
Invesco Funds - Invesco Asia Opportunities Equity Fund A Accumulation USD	Larsen & Toubro Limited (L&T)		

Åpne dialoger

I Q3 ble totalt 19 selskapsbrudd avdekket. I det følgende er en redegjørelse på selskap hvor det fremdeles er dialog med forvaltere for å beslutte hvorvidt selskapene skal ekskluderes eller ikke. Dialogene vil lukkes når forvalteren har fått undersøkt saken tilstrekkelig, gjerne ved å opprette direkte dialog med selskapet. På bakgrunn av dette, og at det er ønskelig med tilstrekkelig informasjon før en eksklusjon, vil det kunne variere hvor lenge en dialog anses som åpen.

Termisk kulldrift

Inner Mongolia Yuan Xing Energy Co., Ltd.

Selskapet blir flagget for å ha mer enn 15% av inntektene fra termisk kulldrift.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. Forvalter har kontaktet selskapet for å få mer informasjon. Dialogen vil derfor holdes åpen til forvalter har fått anledning til å foreta en vurdering av selskapet.

Kontroversielle våpen

IHO Verwaltungs GmbH

Selskapet blir flagget som følge av deres bidrag til kontroversielle våpen gjennom sitt bidrag innenfor ALCM-programmet AGM-86B. Basert på funnene til ISS leverer produsere datterselskapet kulelager for turboviften som driver missilet. Dette bidraget vurderes som spesialtilpasset og nøkkelkomponenter av ISS.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. Forvalter har kontaktet selskapet for å få mer informasjon. Dialogen vil derfor holdes åpen til forvalter har fått anledning til å foreta en vurdering av selskapet.

Lukkede dialoger Q3 2023

I Q3 ble flere åpne dialoger lukket etter samtale med forvaltere og eksterne analysebyrå.

Brickworks Ltd.

Selskapet var i forrige kvartal flagget som følge av at mer enn 15% av inntektene fra termisk kulldrift.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. Etter dialog med forvalteren fremkom det at fondet selger seg ut. På bakgrunn av denne informasjonen ble det besluttet å godkjenne selskapet for positiv etisk merking.

Performance Food Group Company

Selskapet var i forrige kvartal flagget som følge av at mer enn 5% av den totale inntekten stammer fra involvering i tobakksprodukter.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. Etter dialog med forvalteren fremkom det at selskapet bekreftet via mail at de hverken direkte, via datterselskaper eller andre form av eierskap er involvert i tobakkproduksjon. De driver kun distribusjon. Dermed er ikke selskapet i brudd med kriteriet for tobakk. På bakgrunn av denne informasjonen ble det besluttet å godkjenne selskapet for positiv etisk merking.

Lukkede dialoger Q3 2023

EDP Finance BV

Selskapet blir flagget for å ha mer enn 20% av inntektene fra fossil energi.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. Selve selskapet er på eksklusjonslisten til forvalteren, men fondet investerer i obligasjoner som finansierer grønne prosjekter. Forvalter tillater investeringer i grønne obligasjoner utstedt av selskaper som er utelukket som følge av klimahensyn. Ettersom det primære fokus er på grønne prosjekter og grønne obligasjoner, godkjennes selskapet for positiv etisk merking.

Fortum Oyj

Selskapet blir flagget for å ha mer enn 20% av inntektene fra fossil energi.

Selskapet ble avdekket i to fond fra to forvaltere. I dialog med forvalterne fremkom det at andelen vil synke de neste årene i forbindelse med utbygging av fornybar kapasitet og selskapets langtidsplan for fossilfri drift innen 2030. I tillegg har selskapet planer om å avslutte bruk av kull innen 2027. På bakgrunn av denne informasjonen ble det besluttet å godkjenne selskapet for positiv etisk merking.

Evergreen Marine Corp. (Taiwan) Ltd.

Selskapet er ekskludert av NBIM for alvorlig miljøskade 16.01.2018. Etikkråder vurderer at det gjennom å avhende skip for opphugging, såkalt beaching, kan sies å medvirke til grove menneskerettighetsbrudd og alvorlig miljøskade.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. I dialog med forvalter fremkom det at selskapet ikke har blitt markert for beaching av forvalterens analyseinstitusjon, det vil si at det ikke er oppdaget eller funnet indikasjoner på praksisen. Det er heller ikke registrert hos ISS-Ethix. Det finnes ingen indikasjoner på at beaching pågår. Basert på dette godkjennes selskapet for positiv etisk merking.

Lukkede dialoger Q3 2023

Power Construction Corporation of China, Ltd.

Selskapet er ekskludert av NBIM for alvorlig miljøskade den 06.07.2023. NBIM vurderer at det er uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller er ansvarlig for alvorlig miljøskade.

Selskapet ble avdekket i to fond fra én forvalter. Forvalteren har solgt seg ut av selskapet.

China Longyuan Power Group Corp. Ltd.

Selskapet blir flagget for å ha mer enn 5% av inntektene fra energiproduksjon fra termisk kull.

Selskapet ble avdekket i to fond av én forvaltere som begge har solgt seg ut av selskapet.

Freeport-McMoRan, Inc.

Selskapet er ekskludert av NBIM for grov miljøskade 06.06.2006 fordi de på øya Ny Guinea i Indonesia brukte et naturlig elvesystem for deponering av gruveavfall.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter som nå har solgt seg ut av selskapet.

Thales SA

Selskapet blir flagget for involvering i nøkkelkomponenter for det nasjonale atommissilprogrammet ASMPA. Tilgjengelig informasjon tilsier at selskapet leverer presisjonsinstrumenter i form av radiohøydemålere som er spesialtilpasset til missilet.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. I dialog med forvalter fremkom det at bruddet skyldes at de tillater en viss andel av inntekter knyttet til kjernevåpenindustrien. Forvalter opplever at de har oppnådd en tilfredsstillende dialog med selskapet, hvor selskapet uttaler blant annet at produktene de produserer ikke utgjør en vesentlig del av elektronikken i missilet. De produserer også elektroniske komponenter for M51 ubåt-avfyrte atomraketter, men leverer ikke komponenter til stridshodet. På bakgrunn av denne informasjonen vil ikke selskapet godkjennes for positiv etisk merking.

ZTE Corporation

Selskapet er ekskludert av NBIM den 07.01.2016 etter en vurdering av risikoen for grov korrupsjon

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. I dialog med forvalterne fremkom det at selskapet ikke er blitt markert for korrupsjon eller andre brudd av forvalterens analyseinstitusjon, det vil si at det ikke er oppdaget eller funnet indikasjoner på praksisen. Det finnes ingen indikasjoner på at korrupsjon pågår. Basert på dette godkjennes selskapet for positiv etisk merking.

Tidligere lukkede dialoger

Under er en liste over selskap som tidligere har vært til vurdering, sammen med utfallet av dialogen.

Eaton Corp.

Selskapet blir flagget som følge av deres involvering i Trident ubåten, som har til formål å avfyre atomvåpen. Eaton produserer koblinger som er spesialtilpasset for å motstå ekstrem varme. I tilfeller hvor ventilene ikke har fungert har styringsfunksjonen til missilet feilet, noe som indikerer at koblingen er sentral for missilets funksjon.

Selskapet ble avdekket i fond fra fire forvaltere. Etter dialog med samtlige forvaltere fremkom det at de fleste forvalterne anser komponenten som dual-use. Det betyr at komponenten kan benyttes også til andre formål. Dette medfører at selskapet faller utenfor kriteriene om at en komponent må være spesialtilpasset og single-purpose. På bakgrunn av denne informasjonen ble det besluttet å godkjenne selskapet for positiv etisk merking.

BHP Billiton Finance (USA) Ltd.

Selskapet blir flagget for å ha mer enn 5% av inntektene fra termisk kulldrift. Ved rapportering i 2022 lå selskapets inntekter under 5%, men på grunn av de høye kullprisene har selskapet beveget seg over terskelverdien.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. I dialog med forvalter blir det opplyst at selskapet holder på med en strategisk utfasing av kull. Selskapet har en ambisiøs klimaplan med en klar strategi for utfasing, noe de har demonstrert gjennom utsalg de siste 2-3 årene. Selskapet vil fortsette å drifte en gruve frem til 2030 ettersom de ikke får avhendet gruva på ansvarlig vis. Med bakgrunn i dialog med forvalter, hvor det fremkommer at selskapet har en tydelig og troverdig klimaplan, har selskapet blitt godkjent for positiv etisk merking.

Doosan Enerbility Co., Ltd.

Selskapet blir flagget som følge av deres tilknytning til KAD Nuclear. KAD Nuclear har ansvar for å oppgradere nøkkelfasiliteter for atomvåpen for å forlenge levetiden til Clyde Marinebase. KAD leverer infrastruktur og spesialtilpasset teknisk støtte til atomvirksomheten som ifølge KAD selv er essensiell for driften.

Gjennom dialog med selskapet har forvaltere avdekket at Doosan Enerbility er i ferd med å selge virksomheten som kan knyttes til KAD Nuclear. På bakgrunn av dette er det besluttet at selskapet er ok for positive etisk merking.

Tidligere lukkede dialoger

Under er en liste over selskap som tidligere har vært til vurdering, sammen med utfallet av dialogen.

HEICO.

Selskapet blir flagget som følge av deres bidrag til kontroversielle våpen gjennom ingeniørstøtte til interkontinentale missiler, spesifikt støtte til utarbeidelse av skjold som beskytter romfartøy, og missiler, mot ekstrem varme på vei inn i atmosfæren.

Selskapet ble avdekket i fond fra tre forvaltere. Etter dialog med forvalterne fremkom det at ingeniørstøtte typisk faller utenfor definisjonen av sentrale komponenter til kontroversielle våpen. Selskapet blir heller ikke flagget for involvering i kontroversielle våpen av andre analysebyrå. På bakgrunn av denne informasjonen ble det besluttet å godkjenne selskapet for positiv etisk merking.

Fujitsu Ltd.

Selskapet blir flagget for involvering i kontroversielle våpen grunnet sin deltagelse i konsortiet Team Fisher. Team Fisher tilbyr trening og opplæring til det britiske forsvaret og skal være med på å videreutvikle dagens treningssystem. Støtten og utviklingen av simulatorer, som gir personell opplæring i avfiring av atomvåpen, blir av ISS ansett som et vesentlig bidrag.

Selskapet ble avdekket i fond fra fem forvaltere. I dialog med forvalterne fremkom det at trening og opplæring generelt sett faller utenfor forvalternes definisjon av involvering i kontroversielle våpen. De nevnte forvalternes analysebyrå fant heller ikke indikasjoner på at selskapet hadde vesentlige bidrag til kontroversielle våpen. På bakgrunn av denne informasjonen ble det besluttet å godkjenne selskapet for positiv etisk merking.

CAE Inc.

Selskapet blir flagget for involvering i kontroversielle våpen grunnet selskapets leveranse av treningssystem for bruk av interkontinentale missiler. ISS anser bidraget som vesentlig ettersom at militærpersonell må ha trening for å kunne avfyre missilene.

Selskapet ble avdekket i fond fra fire forvaltere. I dialog med forvalterne fremkom det at treningssystem generelt sett faller utenfor forvalternes definisjon av involvering i kontroversielle våpen. De nevnte forvalternes analysebyrå fant heller ikke indikasjoner på at selskapet hadde vesentlige bidrag til kontroversielle våpen. På bakgrunn av denne informasjonen ble det besluttet å godkjenne selskapet for positiv etisk merking.

Tidligere lukkede dialoger

Under er en liste over selskap som tidligere har vært til vurdering, sammen med utfallet av dialogen.

Spirit Aerosystems Holdings, Inc.

Selskapet blir flagget for involvering i kontroversielle våpen grunnet selskapets produksjon av komponenter til Tridentmissilen, herunder varmebeskyttende skjold som beskytter missilen når den bryter atmosfæren.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. Det er forvalters vurdering at komponenten er egnet til flere formål og at den ikke er en sentral komponent i kjernevåpenet. Ettersom komponenten er egnet for flere formål («dual-use») vil selskapet godkjennes for positiv etisk merking.

Leonardo DRS

Selskapet blir flagget for involvering i kontroversielle våpen grunnet selskapets utvikling og produksjon av hoveddriftmotorer for amerikanske ubåter, herunder Columbia klasse SSBN som har til formål å avfyre atomvåpen. Det er ISS sin vurdering at elektriske hovedmotorer spiller en vesentlig rolle i ubåtens funksjon. Basert på tilgjengelig informasjon er det kun disse ubåtene som benytter teknologien i dag, noe som gjør at ISS anser komponenten som spesialtilpasset.

Selskapet ble avdekket i fond fra én forvalter. I dialog med forvalterne fremkom det at selskapet ikke flagges for involvering i kontroversielle våpen av forvalters analysebyrå, men at forvalter basert på egne undersøkelser har funnet informasjon som bekrefter ISS sine funn. Forvalter har derfor besluttet å selge seg ut og ekskludere selskapet. På bakgrunn av denne informasjonen vil ikke selskapet godkjennes for positiv etisk merking.

Li Ning Company Limited

Selskapet er ekskludert av NBIM for alvorlig krenkelse av menneskerettigheter 07.03.2022. NBIM vurderer at det er uakseptabel høy risiko for at selskapet medvirker til alvorlige menneskerettighetsbrudd i Kina. Tilgjengelig informasjon tilsier at selskapet i 2017 inngikk en samarbeidsavtale med en leverandør med produksjon i en interneringsleir i Xinijang. Den samme leverandøren skal også ha mottatt arbeidere gjennom statlige program rettet mot etniske minoriteter.

Selskapet ble avdekket i fond fra ti forvaltere. Fem av forvalterne har fulgt NBIM sin eksklusjon og solgt seg ut av selskapet mens de øvrige fem ikke finner bevis for påstandene fra NBIM etter å ha vært i dialog med selskapet. På grunn av høy risiko for alvorlige menneskerettighetsbrudd og vanskeligheter med å kontakte selskapet, har vi besluttet å følge NBIMs eksklusjon. Selskapet vil derfor ikke godkjennes for positiv etisk merking.